

„Avicultura“

van toen tot nu

Als men de taak op zich heeft genomen om bij het 75-jarig bestaan van de Koninklijke Nederlandse Vereniging „Avicultura“ een stukje te schrijven en men krijgt dan de opdracht iets over de geschiedenis van deze vereniging te vertellen, dan bekruip je toch wel even een zekere schroom. Vooral als je het wel en wee van „Avicultura“ nog slechts gedurende enkele decennia hebt medegemaakt en voor de rest praktisch bent overgeleverd aan de prozaische en fragmentarische geschiedschrijving zoals deze in de notulen vastligt. Het is dan ook een gelukkige omstandigheid, dat op de tentoonstellingen en aan de borreltafel zo nu en dan nog wel eens „sterke“ verhalen uit het verleden loskomen, zodat men zich een vollediger beeld kan vormen van hetgeen zich toen heeft afgespeeld.

Maar als je dan voorts wordt gevraagd je stukje beknopt te houden, nadat je de notulen hebt doorgeworsteld en tot de conclusie bent gekomen, dat er stof genoeg is voor een jubileumboek, dan wordt de vraag actueel: „Wat moet ik nu uit de rijke geschiedenis van „Avicultura“ in dit stukje verwerken?“

Laten wij U echter niet langer met onze moeilijkheden vervelen; wij zullen bij het begin aanvangen en wel zien waar we terecht komen.

De juiste datum waarop de vereniging 75 jaar bestaat is 1 februari 1961; zij is derhalve op genoemde datum in het jaar 1886 opgericht. „Avicultura“ is daarmede de oudste vereniging op het gebied der pluimvee- en pelsdierenteelt welke ons land kent. De oudste, die enerzijds nog steeds een jeugdige kracht bezit, doordat zij met haar tijd is meegegaan en die anderzijds toch ergens de grandeur heeft behouden die haar sedert de oprichting eigen was.

„DE LIGGENDE OS“

Degenen die in 1886 in „Hotel „De Liggende Os“ te Utrecht bijeen kwamen om „Avicultura“ op te richten, hebben er waarschijnlijk niet bij stilgestaan, dat zij een vereniging zouden stichten, die tot in lengte van jaren een zo vooraanstaande plaats in de pluimvee- en pelsdierenliefhebberij zou bekleden. Het is de verdienste van de 12 oprichters, dat zij de basis hebben gelegd voor de latere uitbouw der vereniging en daarmede voor de ontwikkeling van de pluimvee- en pelsdierensport als vorm van actieve vrijetijdsbesteding. Dit laatste zal de oprichters wellicht niet in de eerste plaats voor ogen hebben gestaan, maar als wij de geschiedenis van „Avicultura“ thans overzien, dan zal niemand ons willen bestrijden, dat zij daarin een zeer belangrijk aandeel heeft gehad en nog heeft.

Een historische opname van het bestuur van „Avicultura“, zoals dat in 1917 was samengesteld. Op de foto zien we: 1. T. van Hattum; 2. F. Tuijt, secretaris-penningmeester; 3. W. M. J. de Bas, ere-voorzitter; 4. A. Hoogendijk, voorzitter; 5. George Wilson, commissaris van het materiaal; 6. S. Spanjaard Lzn., 2e voorzitter; 7. Mr. M. D. Molhuysen, algemeen tentoonstellingscommissaris; 8. B. Wilton; 9. C. J. van Nievelt; 10. J. A. Bach Jr.; 11. W. van Gorcum, erelid; 12. J. Zaalberg, erelid; 13. H. L. A. van der Horst, gast. Als we goed ingelicht zijn, is van deze bestuursleden alleen de heer Van der Horst nog in leven. Deze bekleedde toen niet alleen de functie van secretaris van de Raad van Beheer, doch hij was op dat tijdstip ook secretaris van de Pluimveevoedercommissie, een zeer verantwoordelijke en omvangrijke taak, gezien de voedselsituatie voor mens en dier in die dagen. Notaris De Bas is vrijwel van de oprichting van „Avicultura“ af bestuurslid geweest. Reeds in het eerste jaar na de oprichting der vereniging werd hij door het bestuur uitgenodigd — toen de heer H. Coert te Molenaarsgraaf, Avicultura's eerste voorzitter, wenste te bedanken — die functie over te nemen. — v. G.

Wij zullen U niet vermoeden met een opsomming van de namen der bestuursleden die „Avicultura“ in de loop der jaren heeft gehad. Als men weet, dat — inclusief de thans zittende bestuursleden — 81 personen deel hebben uitgemaakt van het bestuur en dat dit bestuur gemiddeld door 9 à 11 personen wordt gevormd, dan volgt daaruit de conclusie, dat de leden van het „Avicultura“-bestuur in het algemeen nogal „stoelvast“ zijn. Dit geldt in het bijzonder voor de slechts 8 voorzitters, die de vereniging tot dusverre heeft gehad. On-

Voor bijgaande geschiedenis van de Koninklijke Nederlandse Vereniging „Avicultura“ werd dankbaar gebruik gemaakt van een schat van gegevens, verstrekt door het lid van verdienste de heer M. J. Visser.

der hen zijn er drie, die de vereniging gedurende lange tijd op voortreffelijke wijze hebben geleid, t.w. de heren W. J. M. de Bas (1887—1911), G. J. A. A. Baron van Heemstra (1924—1938 en 1940—1941) en de huidige voorzitter J. B. W. A. Giesbers (1941 — naar wij hopen over vele jaren).

Een andere markante figuur, die de ouderen zich ongetwijfeld herinneren, was de heer A. Hoogendijk Jzn. Deze leidde de vereniging in de jaren 1917—1924. De heer G. J. van Wickevoort-Crommelin heeft helaas slechts gedurende korte tijd zijn stempel op de geschiedenis van „Avicultura“ gedrukt. In 1938 tot voorzitter benoemd, ontviel hij ons op 10 mei 1940 als een der eerste slachtoffers van de tweede Wereldoorlog.

SECRETARISSEN

Niet alleen het aantal voorzitters, maar ook dat der secretarissen, die de Vereniging tot op dit moment hebben gediend, geeft aan dat „Avi-

cultura“ altijd een gezonde vereniging, waarin een goede geest heerste, is geweest. Natuurlijk zijn er, ook in het bestuur, wel eens moeilijkheden geweest. Maar deze zijn steeds opgelost op een wijze, die in het belang der vereniging was. Als men weet wat er aan de functie van secretaris van een tentoonstellinghoudende vereniging als „Avicultura“ is verbonden, dan moet men bewondering hebben voor de 14 personen, die deze zware taak in de achter ons liggende 75 jaar gedurende kortere of langere periode hebben vervuld. In het bijzonder voor die heren, die het langer dan 5 jaar hebben volgehouden, zoals S. Spanjaard Lzn. (1905—1911), M. J. Visser (1920—1927), J. B. W. A. Giesbers (1932—1941) en H. A. van der Spek (1947—1956).

Het stemt tot grote dankbaarheid en voldoening, dat onze Koninklijke Familie steeds een grote belangstelling voor het wel en wee van „Avicultura“ heeft betoond. Reeds in 1888 aanvaardde Z.M. Koning Willem III het beschermheerschap der vereniging. Na Diens overlijden behaagde het H.M. Koningin-Regentes Emma als hoge beschermvrouwe der vereniging te fungeren. In 1935 volgde H.K.H. Prinses Juliana, thans H.M. de Koningin, Haar koninklijke Grootmoeder in deze kwaliteit op. In 1925 verleende H.M. Koningin Wilhelmina de vereniging het hoge predikaat „Koninklijke“.

HOOG BEZOEK

Vele tentoonstellingen werden door leden van de Koninklijke Familie bezocht. Zo bracht H.M. Koningin Wilhelmina een bezoek aan verscheidene tentoonstellingen, in 1925 ter gelegenheid van de 40ste show, vergezeld door Haar toen 16-jarige Dochter Prinses Juliana. Z.K.H. Prins Hendrik was een regelmatig gast op de tentoonstellingen en aan het officiële diner, dat vroeger jaarlijks tijdens de show in Restaurant „Royal“ aan het Haagse Voorhout werd gehouden. Grappig en van veel waarde voor het archief van „Avicultura“ zijn de menu's op de achterzijde waarvan Prins Hendrik in zijn kloeke handschrift korte notities heeft gemaakt betreffende hetgeen

verschillende sprekers aan de diners naar voren brachten.

Ook thans nog geeft onze Koninklijke Familie blijk van belangstelling voor „Avicultura“ en daarmede voor onze mooie liefhebberij in het algemeen. In 1956 bezocht H.M. Koningin Juliana de 60ste tentoonstelling. Dat Zij het tijdschema niet helemaal in acht nam en wat langer op de show vertoefde dan was gepland, vormt het bewijs van Haar warme belangstelling. Degenen, die deze gebeurtenis hebben medegemaakt, bewaren daaraan de meest charmante en prettige herinneringen.

De 64 tentoonstellingen, welke „Avicultura“ tot dusverre organiseerde, waren evenzovele hoogtepunten in haar geschiedenis. Het zou ons te ver voeren alle tentoonstellingen hier de revue te laten passeren. Wij volstaan derhalve met een zeer fragmentarische beschouwing.

De eerste tentoonstelling werd reeds twee maanden na de oprichting te Arnhem gehouden. Het programma vermeldde 223 klassen. Als men in aanmerking neemt, dat de klassenindeling der tentoonstellingen thans 8.000 à 9.000 klassen omvat, dan kunt U zich misschien voorstellen, dat steller dezès de mensen, die in de goede oude tijd de show organiseerden, toch wel enigszins benijdt.

„ALLEGAARTJE“

De vroegste tentoonstellingen van „Avicultura“ kunnen in geen enkel opzicht worden vergeleken met de tegenwoordige. De dieren werden bijv. niet in de tentoonstellingskooien, zoals we die tegenwoordig kennen, geëxposeerd, maar in door de inzenders zelf vervaardigde manden, kisten en hokken. Het is uiteraard wel een „allegaartje“ geweest, maar toch zat hieraan deze aantrekkelijke kant, dat men elkaar niet alleen met de dieren beconcurrerde, doch tevens trachtte de ander de loef af te steken wat betreft het hokje waarin de dieren werden tentoongesteld.

De meeste tentoonstellingen welke „Avicultura“ organiseerde, voerden niet alleen het predikaat, maar waren ook metterdaad „internationaal“. Zo namen aan de shows welke op

het eind der vorige en in het begin van deze eeuw werden gehouden, reeds in zenders deel uit bijv. Antwerpen, Brussel, Dalherda, Dresden, Guaregnon, Leuven, Londen, Morpeth, Possendorf en Ukkel. De internationale samenwerking, welke „Avicultura” o.a. door haar tentoonstellingen bevorderde, heeft niet alleen bijgedragen tot de ontwikkeling van de pluimvee- en pelsdierensport, maar is eveneens van niet te onderschatten belang geweest voor de bedrijfspluimveehouderij. Zonder enig voorbehoud mag worden geconcludeerd, dat „Avicultura” — thans praktisch uitsluitend „sport”-tentoonstelling — in het verleden een belangrijke bijdrage heeft geleverd tot de grote ontwikkeling van de voor 's lands economie zo belangrijke bedrijfspluimveehouderij. En dit niet alleen door het organiseren van internationale tentoonstellingen. Ook de organisatie van enkele nationale pluimveecongressen (1910 en 1925) heeft „Avicultura” op haar credit staan, terwijl zij, hetzij als vereniging, hetzij doordat enkele harer bestuursleden daartoe door de regering waren uitgenodigd, een werkzaam aandeel heeft gehad in diverse wereldpluimveecongressen.

Voorts mogen niet onvermeld blijven de legwedstrijden voor hoenders, later ook voor eenden, waartoe „Avicultura” in 1925 het initiatief nam. Een initiatief dat allengs door anderen werd overgenomen. Een initiatief tevens, dat meer inzicht in de legcapaciteiten der onderscheiden rassen tot gevolg heeft gehad. Herinneren we voorts nog aan enkele excursies naar Engeland en Italië, welke „Avicultura” in de dertiger jaren organiseerde en aan het feit, dat enkele bestuursleden in de twintiger jaren desgevraagd de regering advies uitbrachten met betrekking tot de stichting van het Rijksinstituut voor de Pluimveeteelt.

DE KROON BESLIST

Tot 1903 werden Avicultura's tentoonstellingen van jaar tot jaar in een andere plaats gehouden. In de eerste jaren van Avicultura's bestaan was de uiteindelijke beslissing omtrent de plaats waar de show zou worden gehouden aan de Kroon voorbehouden. Had de algemene ledenvergadering in die jaren een beslissing genomen, dan was het antwoord van de voorzitter: „Akkoord mijne heren, de show zal behoudens goedkeuring van Zijne Majesteit de Koning in de Korenbeurs te Groningen worden gehouden”. Sedert 1903 zijn de tentoonstellingen van „Avicultura” praktisch alle in Den Haag gehouden. Tot aan de laatste Wereldoorlog in het gebouw van de Dierentuin aan de Koningskade; na de oorlog tot 1956 in de Houtrusthallen en de laatste vier jaren wederom in de Dierentuin. Dit laatste gebouw is derhalve wel zeer nauw met de geschiedenis der vereniging verweven. De daarin gehouden tentoonstellingen kenmerken zich door een sfeer en gezelligheid, waaraan — nu „Avicultura” met de komende

Dr. N. L. Gerlach, die sedert 1927 bestuurslid van „Avicultura” is en die zaterdag 7 januari jl. zijn 80ste verjaardag vierde is daarmede het oudste bestuurslid zowel in jaren als in „diensttijd”

In het midden de heer A. C. M. Dolk en rechts van hem zijn vriend J. H. de Milde. Beide heren, die enkele jaren terug zijn overleden, hebben voor de liefhebberij en daarmede voor „Avicultura” grote verdiensten gehad. De heer Dolk als voorzitter van de Raad van Beheer en als sierdierenkeurmeester en de heer De Milde als secretaris van de Raad van Beheer en als organisator van tentoonstellingen te Rotterdam. Zij waren op Avicultura's shows graag geziene gasten

show weer naar Houtrust gaat — velen met een zekere weemoed zullen terug denken.

De ouderen zullen zich een figuur als de grote Rotterdamse scheepsbouwer Bart Wilton herinneren. De heer Wilton was vele jaren vice-voorzitter van „Avicultura”. Hij deed zich op de tentoonstellingen kennen als een sociaal voelend mens. Zo was hij voorzitter van de E.C. (eetcommissie). In deze kwaliteit zorgde hij voor de versterking van het inwendige der bestuursleden, officials en gasten. Tevens was hij in het bijzonder begaan met het lot der konijnenkeurmeesters, die hun werkzaamheden ook bij barre weersomstandigheden in een tent, welke naast het Dierentuingebouw was opgesteld, moesten verrichten. Gesecondeerd door de bij velen bekende oberkelder van de Dierentuin, Jacques van Driel, verzorgde hij de konijnenkeurmeesters regelmatig van geestverrijkende en verwarmende dranken.

Uit de vooroorlogse tijd zou nog veel te vertellen zijn. De ons ter beschikking gestelde plaatsruimte gebiedt echter beperking in dit opzicht. Wij zouden nog kunnen uitweiden over de vele hoogtepunten, zoals de 45ste tentoonstelling met 4600 dieren, welk aantal voor de Dierentuin te hoog bleek, zodat men het limiet op 4000 stelde, welk limiet op de 50ste echter toch met 300 werd overschreden.

Tevens zou er nog veel te verhalen zijn over de festiviteiten, welke aan de shows waren verbonden, over het feit dat tijdens Avicultura's exposities velen met familie de gehele week in Den Haag logeerden om toch maar niets te missen en over de omstandigheid, dat het gemeentebestuur van Den Haag, in een tijd toen er van een „nachtleven” nauwelijks sprake was, tijdens de tentoonstellingen van onze vereniging aan enkele gelegenheden speciaal toestemming gaf om gedurende de nacht geopend te zijn.

NAAR HOUTRUST

Beperken wij ons dus in het hieronderstaande tot de jongste geschiedenis, dan mogen de twee Europese tentoonstellingen (1948 en 1956), welke in de Houtrusthallen zijn gehouden, niet onvermeld blijven. De eerste bracht een record aantal van ruim 5.000 dieren in de kooien; de tweede kreeg een bijzonder aspect doordat het de 60ste show was, waar 4.000 dieren waren ingezonden en die zich mocht verheugen in de hoge belangstelling van Hare Majesteit de Koningin. Deze tentoonstellingen herinneren de meesten onzer zich nog wel, zodat wij met deze vermelding willen volstaan.

Na de 60ste show heeft zich een reorganisatie in „Avicultura” voltrokken. In wezen was deze reorganisatie een gevolg van het feit, dat de organisatie van een sporttentoonstelling van een omvang, zoals „Avicultura” die gewend is, economisch steeds moeilijker te verwezenlijken is. Zulks niet in het minst door de concurrentie van o.a. de televisie. Het

beleid werd er daarom op gericht de show door de opbouw en aankleding en het daaraan verbinden van exposities van andere dieren (vogels, vissen, reptielen, enz.) en van planten, een grotere attractie voor het publiek te doen zijn. Dat dit beleid reeds vruchten heeft afgeworpen kunnen wij in alle bescheidenheid constateren. De komende tentoonstelling is wat het aantal inzendingen betreft volkomen geslaagd; moge zij ook in ander opzicht de bevestiging geven, dat het beleid inderdaad een basis heeft gelegd voor nog vele grootse „Avicultura”-manifestaties in de toekomst. Zulks mede in het belang van de Nederlandse kleindierenliefhebberij.

N.V. C. MISSET

De hechte relatie tussen „Avicultura” en de uitgeefster van dit orgaan, de N.V. C. Misset, moge hier niet onvermeld blijven. De directie van deze uitgeverij maakt sedert 1932 deel uit van ons bestuur, eerst in de persoon van wijlen Mr. B. C.

van Veen en thans in die van zijn zoon, de heer G. van Veen. Naast de plaatsruimte, die de N.V. C. Misset in haar organen steeds zo welwillend voor „Avicultura” heeft afgestaan, heeft deze vennootschap en hebben in het bijzonder de heren Van Veen zeer grote verdiensten voor de vereniging gehad. Ons huidige bestuurslid, de heer G. van Veen, zal het ons niet euvel duiden als wij hierop thans niet verder ingaan, doch volstaan met een woord van erkenning en hartelijke dank.

Aan het slot van deze beknopte beschrijving gekomen zijn wij ons bewust veel van hetgeen waard was vermeld te worden, te hebben vergeten. Sommige personen zijn er wel erg bescheiden afgekomen, niet alleen bestuursleden, die grote verdiensten hebben gehad of deze nog hebben, maar ook anderen, zoals perso-

G. van Veen

nen die als commissaris op de shows hun belangrijke diensten aan de vereniging hebben verleend, of die als keurmeester op vele tentoonstellingen actief zijn geweest. Wij weten echter op de clementie der lezers te mogen rekenen en zijn U daar dankbaar voor.

Moge „Avicultura”, die door zo'n rijke geschiedenis wordt gedragen, nog een grootse toekomst tegemoet gaan in het belang van onze mooie liefhebberij.

AVICULTURA 75 JAAR

Met een gans bijzonder ge-noegen hebben de Belgische sportfokkers vernomen dat rond half januari 1961 de Koninklijke Nederlandse Vereniging „AVICULTURA” haar 75ste verjaardag viert en bij deze gelegenheid een grote internationale tentoonstelling op touw zet.

Wij feliciteren van harte onze goede vriend J. Giesbers en zijn talrijke schaar medewerkers, die zonder te kunnen rekenen op veel financiële steun van officiële zijde, het toch weten gedaan te krijgen jaarlijks een grote show in te richten. Wij juichen des te meer dat „AVICULTURA” tegen de zware lasten op kan en met

onverminderde geestdrift en koppige volharding de strijd voor het bestaan zegevierend voortzet.

„AVICULTURA” is steeds voor de liefhebberij van pluimvee en konijnen een lichtbaken geweest, omdat deze vereniging haar ideaal, trots verhoogde lasten en sterk veranderde omstandigheden honderd procent is gestand gebleven. Ik weet dat hiervoor de hulp van talrijke vrijgevege personen en de belangloze medewerking van een ploeg idealisten noodzakelijk zijn.

„AVICULTURA”, die opmerkelijke prestaties op haar actief heeft staan, kent thans een periode van grote bloei. Haar betekenis voor de Westeuropese pluimvee- en konijnsport is zonder meer duidelijk, als men weet dat J. Giesbers tevens voorzitter is van het Europees Verbond van Pluimvee- en Konijnenfokkerij en dat zij verkozen werd om de eerste en de vijfde Europese Tentoonstelling in te richten. Zij deed dit met een bijzondere luister en met veel organisatietalent.

Moge „AVICULTURA” nog lange jaren de sport blijven dienen met dezelfde ijver en dezelfde kracht als zij tot nu toe heeft getoond. Ad multos annos!

Prof. Dr.

A. E. R. WILLEMS